

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 27 juni 2001 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 04 april 2002,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- als monument:

SINT-MATERNUSWAL 1, WONING MET TUINMUUR, gelegen te Tongeren (Tongeren), Sint-Maternuswal 1;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 934KDEEL, 934LDEEL.

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische en socio-culturele waarde:

- als stadsgezicht:

TUIN, VOORHOF VAN WONING, gelegen te Tongeren (Tongeren), Sint-Maternuswal 1;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 934KDEEL, 934LDEEL.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd :

De historische waarde van het monument wordt als volgt omschreven:

Het gebouw is opgetrokken op de plaats van de oude tiendenschuur van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel. Een eerste schuur was vlak bij de stadswallen te situeren, op de hoek van de huidige St.-Maternuswal en Vermeulenstraat, maar brandde af in 1489. Een nieuwe schuur werd een beetje verder opgetrokken, opnieuw aan de stadswallen, aan het uiteinde van het steegje *in den zacke*, ten noorden van de westwaartse bocht in de Hemelingenstraat. Het steegje werd louter gebruikt als doorgang naar de stadswallen. Tijdens de Hollandse oorlog fungeerde de nieuwe schuur als opslagplaats voor Franse voorraden en brandde in die hoedanigheid af in 1676. Nog in de 19de eeuw bezat Leonard-Jan Loverix een schuur op de plaats waar zich de historische tiendenschuur moet hebben bevonden, maar het is niet duidelijk of dit een restant was van een door het kapittel herbouwd exemplaar. De oude bouw leefde in elk geval nog toponymisch voort onder de naam *thienschuur*, waarmee het vroegere *in den zacke* en de latere de Tieckenstraat wel eens werden aangeduid. Sinds 1840 was het steegje immers een heuse toegangsweg geworden, aansluitend bij de nieuwe Bilzersteenweg.

Loverix verschijnt als eigenaar in de primitieve kadastrale legger, en zijn weduwe Maria-Catharina-Henrica behield het in eigendom. In 1856 liet zij een gedeelte van het gebouw afbreken en in 1864 werd de rest gesloopt en het terrein verkocht aan baron Michel-Balthazar-Napolis de Tiecken de Terhove. Deze breidde het terrein verder uit en liet in 1865 een vrijstaande stadsvilla optrekken, met losstaand bijgebouw en ommuurde tuin. De laatste telg van de de Tiecken ter Hoves overleed in 1874. Toen bleek notaris Gustaaf Neven eigenaar van het hoekhuis. Het pand, dat van dan af als notariswoning is blijven fungeren, werd nog verschillende malen verbouwd aan de straatzijde en de achterzijde, maar schijnt niet wezenlijk meer te zijn getransformeerd.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde van het monument wordt als volgt omschreven:

Woning aan de St.-Maternuswal met achterbouw langsheen de de Tieckenstraat. Alleenstaand, neobarok enkelhuis van vier traveeën en twee bouwlagen onder een gebogen leien mansardedak met tentdakbekroning, daterend van omstreeks 1865. De façade, met rechthoekige muuropeningen en een orginele dubbele vleugel deur in houtsnijwerk. bestaat uit een kalkstenen gelijkvloers en een bakstenen verdieping. Een centrale risaliet wordt beklemtoond door een smeedijzeren balkon en een rondbogig fronton, centraal onderbroken door een groot dakvenster. De zijtraveeën zijn bekroond met oeil-de-boeufs. De gevel wordt afgelijnd met een entablement, sober versierd met saterkopjes, en een houten kroonlijst op modillons. Zij- en achtergevels zijn volledig in baksteen afgewerkt. De aanbouw langsheen de de Tieckenstraat werd gerealiseerd vanaf 1874 en omvat vroeg-20ste-eeuwse elementen in pseudo-vakwerkstijl.

Langsheen de wal is vanaf de voorhof een bakstenen tuinmuur bewaard gebleven, die zich uitstrekt tot aan de directeurswoning van de voormalige jongensschool.

De historische, historische, in casu architectuurhistorische en socio-culturele waarde van het stadsgezicht worden als volgt omschreven:

De stadsvilla is aan de Maternuswal voorzien van een gekasseide voorhof en een uitgestrekte tuin, die in 1865 nog achter het huis door tot aan de de Tiekenstraat doorliep. Langsheen de wal is vanaf de voorhof een bakstenen tuinmuur bewaard gebleven, die zich uitstrekt tot aan de directeurswoning van de voormalige jongensschool. De tuin maakt niet alleen historisch, maar ook traditioneel onlosmakelijk deel uit van het 19de-eeuwse complex. Doordat de tuin het totstandkomen van een gesloten straatwand heeft verhinderd, wordt bovendien een schitterend uitzicht geboden op de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 14-06-2002

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN